

NOT: Belediye şirketlerinde çalışan engelli personelin emeklilik ve çalışma süresi hakkında

T.C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: E-53773008-622.02-8181922

12/12/2023

Konu: Görüş (Engelli Personelin Emeklilik ve Çalışma Süresi)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: ..... tarihli ve ..... sayılı yazısı.

Belediye Başkanlığınıza bağlı 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 20 nci maddesi göre kurulan Personel Limited Şirketinde aynı KHK'nın geçici 24 üncü maddesi kapsamında sahip olduğu prim gün sayısı itibarıyla istihdam edilen engelli personelin erken emekliliğe hak kazanıp kazanmadığı, çalışmasına devam edip edemeyeceği hususlarına ilişkin tereddüde düşüldüğünden bahisle Bakanlığımız görüşünün talep edildiği ilgi yazı incelenmiştir.

Bilindiği üzere, 375 sayılı KHK'nın geçici 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında, "*İl özel idareleri ve belediyeler ile bağlı kuruluşlarında ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinde, birlikte veya ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına ait şirketlerde 4734 sayılı Kanun ve diğer mevzuat hükümleri uyarınca personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alım sözleşmeleri kapsamında yükleniciler tarafından 4/12/2017 tarihi itibarıyla çalıştırılmakta olanlar; ... ek 20 nci madde kapsamındaki şirketlerinde işçi statüsünde topluca işe başlatılır.*" hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun "Engellilik indirimi" başlıklı 31 inci maddesinde, "*Çalışma gücünün asgarî %80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece engelli, asgarî %60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece engelli, asgarî %40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılır ve aşağıda engelli dereceleri itibarıyla belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir...*" hükmüne yer verilerek çeşitli oranlarda çalışma gücünü kaybedenlerin gelir vergisi indiriminden yararlanması sağlanmıştır.

Bununla birlikte, 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasında, "*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*" hükmüne yer verilmiş olup bu kapsamda vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanan engellilere, pozitif ayrımcılık yapılmak suretiyle 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ilgili hükümlerinde diğer sigortalılara kıyasla daha az süre ile prim ödeyerek daha erken tarihte yaşlılık aylığı almaya hak kazanmalarının koşulları düzenlenerek eşitliğin sağlanması amaçlanmıştır.

Ayrıca, 3/12/2008 tarihli ve 5825 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin "Çalışma ve İstihdam" başlıklı 27 nci maddesinde, "*1. Taraf Devletler engellilerin diğer bireylerle eşit koşullar altında çalışma hakkına sahip olduğunu kabul eder. ... Taraf Devletler bunların yanı sıra; (a) İşe alım ve istihdam edilme koşullarında, istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi ve sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dahil olmak üzere, istihdama ilişkin her hususta, engelliliğe dayalı ayrımcılığı yasaklar; ...*" hükmüne yer verilmiştir.

Yine, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun "İstihdam" başlıklı 14 üncü maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları, "*İşe başvuru, alım, önerilen çalışma süreleri ve şartları ile istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dâhil olmak üzere istihdama ilişkin hiçbir hususta engelliliğe dayalı ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.*

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engelinden dolayı diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz." hükmüne amirdir.

375 sayılı KHK'nın mezkûr hükmü, istihdam edilen engelli personelin emeklilik veya yaşlılık aylığına hak kazandığı tarihte istihdamına son verilmesine yönelik hüküm mülga edilmiş olup yukarıda yer verilen engelli istihdamına ilişkin mevzuat hükümlerinde de istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları ile engelliliğe dayalı ayrımcılığı yasaklama gibi ilkelere yer verilmiş ve uygulamada mevcut bulunan mevzuat hükümleri arasındaki çelişki giderilmiştir.

Engelli bireylerin istihdam, çalışma hakkı ve sosyal güvenlik gibi konulardaki haklarına yönelik herhangi bir ayrımcılığa veya farklı muameleye maruz kalamayacağı değerlendirilmekte olup engelli bireyler hakkında ancak pozitif ayrımcılık ve lehlerine yönelik farklı muamelelerin tesis edilebileceği açıktır.

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde, ilgi yazıya konu personelden vergi indirimine hak sahibi olmasından dolayı henüz kendilerine avantajlı koşullardan yararlanmak suretiyle yaşlılık aylığı bağlanmamış bulunanların; engelleri ve vergi indirim belgeleri dikkate alınmaksızın 696 sayılı KHK'nın uygulanması bakımından engelli olmayan sigortalılara yönelik mevzuat hükümleri esas alınarak kendi istekleri ile yaşlılık aylığı almak için talepte bulunmalarına kadar istihdam hakkından yararlanmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

.....

Bakan a.

Yerel Yönetimler Genel Müdürü

Dağıtım:

Gereği:

..... Belediye Başkanlığına

Bilgi:

..... Valiliğine (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)